

[Bundgaard Nielsen]

De vanskeligheder, der består mellem de voksne på skolen, mener vi ikke kan klares ved udsendelse af cirkulærer og bestemmelser fra undervisningsministeriet, men de findes heldigvis heller ikke på ret mange skoler. De er sikkert ikke hyppigere her end mellem medarbejderne på andre arbejdspladser.

De vanskeligheder, der har med eleverne at gøre, er mangeartede, og en del af dem kan karakteriseres som manglende disciplin. De problemer, der eksempelvis knytter sig til elever, der af den ene eller den anden grund har behov for specialundervisning, er vel knap nok omfattet af denne forespørgsel. De er af pædagogisk og undervisningsmæssig art og har altid eksisteret i folkeskolen. De er ikke løst, men her er det erfaringen, at øgede ressourcer i et vist omfang reducerer problemerne.

Vender vi os mod de disciplinære vanskeligheder i skolen, må vi starte med at konstatere, at de eksisterer. Alle kender eksempler herpå, og socialforskningsinstituttet oplyser, at 8-10 pct. af eleverne er problembørn. Det vil sige, at der i gennemsnit er et par af disse elever i samtlige skoleklasser i Danmark. Det er heldigvis ikke tilfældet. Det er stadig væk det almindeligste, at klasserne fungerer tilfredsstillende, kun med de periodiske småproblemer, der forekommer i alle klasser, men det vil igen betyde, at i de klasser, der ikke fungerer godt, og hvor man må konstatere at der er en dårlig eller manglende disciplin, er der altså et større antal problembørn. Det er min erfaring – og jeg tror, mange vil kunne bekræfte, at sådan er det – at det hovedsagelig er i skolens overbygning, vi finder disse problemklasser. De elever, der skaber problemerne i disse klasser, bliver ofte karakteriseret som skoletrætte. Det er uden tvivl en rimelig forklaring i en række tilfælde, at eleverne er kørt trætte i systemet, og det, de ønsker mest af alt, er at kunne komme ud og virke på andre felter. Det er naturligt, at det er sådan. Mange voksne har oplevet, at de befandt sig dårligt på en bestemt arbejdsplads eller i det fag, de tidligere havde valgt. De har muligheder for at flytte til en anden arbejdsplads eller for helt at skifte fag. Det kan de skoletrætte elever vanskeligt. Efter skolelovens § 33, stk. 4, kan skolenævnet tillade, at en elev efter 7 års undervisning helt eller delvis opfylder undervisningspligten ved at deltage i erhvervs-mæssig uddan-

nelse eller beskæftigelse, når særlige grunde taler for, at det er til elevens bedste. Det er mit indtryk, at lærerne, der skal udtale sig til skolenævnet, ofte kan finde de særlige grunde, men at man for sjældent vurderer, at det er til elevens bedste. Forældrene, hvis barn det dog drejer sig om, har med deres ansøgning til skolenævnet tilkendegivet, at de må mene, det er til elevens bedste.

Skolevæsenet har jo ellers gennem de udvidede skolevejlederordninger gode muligheder for at hjælpe disse elever ud i erhvervslivet og følge deres forhold på nært hold i de nærmest følgende år.

På dette område kunne vi i venstre ønske en lempelse af praksis, så man i højere grad opfyldte elevens og forældrenes ønsker.

De skoletrætte elever er imidlertid ikke de eneste, der er med til at skabe en dårlig disciplin. Mange af de elever, som man til daglig karakteriserer som skoletrætte, har haft en opvækst, der ikke i tilstrækkelig grad har opfyldt deres krav om tryk og varme. Der vil ofte være konflikter omkring sådanne elever både i skolen, i hjemmet og i fritiden sammen med andre unge. Det er unge, der kommer fra hjem, hvor de har savnet følelsesmæssig kontakt med dem, de holder mest af. De bliver rodløse og vanskelige, og i skolen forstyrrer de undervisningen og optræder i det hele taget på en sådan måde, at det er uacceptabelt for deres omgivelser. Det skaber konflikter, som lærerne vanskeligt kan klare. Man forsøger med ekspertbistand fra skolepsykologer og socialrådgivere. Det kan endda blive så galt, at eleven må fjernes fra skolen og hjemmet og anbringes på institution sammen med ligeartede. Derved er problemet flyttet, men sjældent løst.

Vi står nemlig her over for de problemer, der knytter sig til samværet mellem mennesker i og omkring familien. Det handler om de værdier, der har noget at gøre med vort forhold til børn og gamle, til naboer og venner. De værdier, der ligger i, at vi har det godt med vore nærmeste i og omkring familien, er uvurderlige. Var det ikke værd at kæmpe for, at vort arbejdsliv og vort samfundsliv blev indrettet noget mere herefter?

Her er det imidlertid ikke blot undervisningsministerens indsats, der er brug for. Her må alle i denne sal medvirke, her må byrådene og arbejdsmarkedets parter medvirke.